

8. SRPEN



36. JIRÁSKŮV HRONOV

Zajímavé názory, nové inscenační záměry, to byly charakteristické rysy představení, kterými se již v minulosti hronovským divákům představil soubor Kulturního domu ROH z Hradce Králové. Na 36. Jiráskův Hronov přijíždí jeho členové pod vedením Josefa Vavříčky s hrou autora, tak dlouho na hronovské přehlídce postrádaného — s Lucernou Aloise Jiráska.

Po Jiráskově Janu Roháči, Švarcovu Stínu soubor inscenoval Klicperovu báchorku Jan za chrta dán, několik detektivek, aby se opět vrátil ke klasickému repertoáru, na kterém by osvědčil svou divadelní zkušenost.

Rok 1890 je pro nás, mladší generaci, už pomalu historickým datem a přece znamená 76 let života. „Divadlo dělám od svých 14 let“, říká pan Josef Stancil. Sěhl za tu dobu desítky a stovky rolí na různých ochotnických „štacích“, v Hradci Králové (v divadelním souboru Jednoty katolických tovaryšů), Vamberku, Doudlebech, Drážďanech a dnes v Jilově u Děčína. Jeho vzpomínky a výčet rolí jsou skoro přehled dramaturgie ochotnických souborů našeho století. Tento čilý, tělesně i duševně svěží pán, slavil před dvěma roky své ochotnické šedesátiny, ke kterým mu dodatečně blahopřejeme, a poprvé letos navštívil Jiráskův Hronov, jako jeho nejstarší účastník.

Ján Hološ nám poslal srdečný dopis k zahájení Jiráskova Hronova. Dřív než dopis došel do Hronova, přijel Ján Hološ osobně. — V závěru dopisu najdeme srdečná a opravdově miněná slova: „Ať t. r. idu slovenské súbory do Hronova plné optimizmu, těšila sa na krásny Jiráskov kraj, milé hronovské prostredie, ktoré vedla vytvorit hronovská občianka týždenným návštevníkom vrcholnej prehľadky čl. amatérského divadla na ktoré vždy s láskou spomínajú a na ktoré se nedá zabudnúť. Takéto teplé prostredie sa nedá vytvorit hocikeď a preto už 36krát poputujú slovenské súbory do Hronova, aby pozdravili krásny Východočeský kraj, plný prírodných krás a priniesli pozdrav od Dunaja a Tatier.“

Potkáte-li mladé muže ve vojenské uniformě na náměstí či v parku, znamená to, že Inklemo je už tady. Již od zahájení Jiráskova Hronova se plně v ubytovně připravují na své čtvrtetní vystoupení. Včera již natočil Čsl. rozhlas ukázky z jejich pořadu, takže ve čtvrtku se budeme moci na Inklemo podívat v divadle a ještě si je poslechnout odpoledne v rozhlase.

Diskuse s porotou o prvním hronovském představení přilákala přes dvě stě účastníků. Tato schůzka však nebyla vzrušenou a dramatickou debatou, ale komentářem poroty na schůzce posluchačů, kteří zde byli pravděpodobně zastoupeni tak hojně proto, že šlo o detektivku, útvar, který se na ochotnických jevištích tolik hraje. V každé detektivce jde o to, odhalit zločin a viníka odevzdat spravedlnosti. Všechny prostředky divadelní práce mají pak v intencích žánrových zákonitostí tomuto záměru v celém představení sloužit. My tedy máme posoudit, do jaké míry je soubor postihl, do jaké míry se nosnost autorských textů podařilo transformovat v dokonalou, napínavou a inteligentní podívanou. Hodnocení má být velmi odpovědné a tvůrčí.

DISKUSE č. 1

Marie Octobre, hra, kterou si divadelní soubor J. K. Tyla z Jablonce nad Nisou vybral, je námětově velmi diváky hledaná, ale dramaturgiicky (zvláště pro ochotnické herce a režiséry) nepatří k jednoduchým. Předpokládá dokonale řešený prostor, dobře a logicky vybudované aranžmá, umocněné herecké výkony, lehkost, svižnost a brilantnost konverzace.

To vše má působit na diváky svým vnitřním napětím, správně vybudovanou expozici a má sloužit dramatickému spádu hry.

Zasvěcená, přitom upřímná diskuse by mohla pohled na představení prohloubit a říci tedy, zda představení jabloneckých splnilo zánrové požadavky a zda bylo v silách souboru je splnit, nebo zda bylo představení nezajímavé, zdoluhavé a nudné.

Jestliže diskuse odpověď nedala a ani pohled na představení neprohloubila, musíme se ptát proč? Proč tak malý názorů, pohledů, úvah, když hra Jeansonova, Duviviera, Roberta a Kohouta — Marie Octobre svým žánrem odpovídá dramaturgiickému výběru mnoha našich ochotnických souborů.

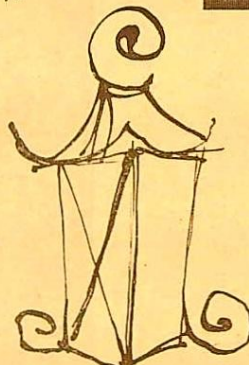
Historie Jiráskových Hronovů je téma více než zajímavé. Staré ročníky Československého divadla, zašloutlé Zpravodaje chovají v sobě minulost. Když jsem v nich listoval, opakoval se v nich názor, který neplatí ani dramaturgii, ani porotě a také žádnému souboru. Byl o posezení u stolu s kamarádem, kdy zárukou kamarádství je ochotnické divadlo. Proto se na Hronov jezdilo a jezdí i teď.

U stolu je možno všechno ještě jednou probrat, i neumělými slovy sdělit nesouhlas s vynikajícím odborníkem. Říká se o Hronovu, že je škola ochotníků, ale i stoly u Sokola, v Radnici jsou pokračováním školy, neoficiálním, neřízeným. Je to vzácnost, v době, kdy jsme si navykli všechno lidem řídit, organizovat, vlastně naorganizovat. Organizace může být dobrá i v tom, že mají lidi dost času. Mohou si popovídat. Naorganizování ale žije z představy, že je každý mrňavé dítě, které bez pomocné ruky nevyjde do schodů. Ale i ten capart si chce chvíli hrát, bez maminky i bez tatínka.

Prošel jsem stovky ochotnických školení, seminářů. Dlouhé hodiny odpřednášel lidem zmořeným únavou z pěti přednášek předchodících, hodnocení v kroužcích, subhodnocení a nevím co ještě. Mluvil jsem v takovém případě tiše, aby si trochu odpočali a vyspali. A taky z úcty, že to vše vydrželi. Jako by se mimo Hronov zapomnělo to nej-cennější hronovské poučení — ono prosté posezení u stolu. Snad je to ze strachu, aby se opravdu ta částka, kterou vydáme na školení „využila“. Proto organizujeme každou hodinu, každou minutu.

Poučení z historie nemusí být jen mrtvé datum, významná událost. Může to být něco, co se stále opakuje, a každému jde o to, aby se to opakovalo.

Všichni jsme lidé, vážení občané, sou-druzi a soudruzi, vážení přátelé. Při tom všem chci být taky někdy jen ten jeden, dohromady s tím druhým. Hronov to v minulosti dávno pochopil. V tom je ještě tradiční. Dobře, že ještě je.



LUCERNA

se dnes hraje pro mimořádný zájem třikrát. To jen dotvrzuje fakt, že je stále silný okruh diváků, který navštěvuje českou klasiku. Přípravný výbor 36. JH po poradě s krajskou porotou zařadil toto představení do programu festivalu. Dnešní tři představení rozšíří počet ná-

vštěvníků Hronova i o ty, kteří nejsou v klubech, které potkáváme cestou do jejich domovů v Hronově i v okolí. Festival chce být také festivalem pro diváky, na to je zvláště důležité myslet v těch letech, kdy výběr Jiráskova Hronova není výsledkem žebříčků soutěže, kdy repertoire skladba může být zánrově jednostranná.

JE TOHO MNOHO co je možno říci na zitéjším diskusním dopoledni. Celý komplex ochotnické problematiky lze zkoumat z mnoha úhlů pohledu. V posledních letech se otevřel jeden nový, který nelze přehlédnout. Řada souborů vyjela za hranice a přivezla odtud mnoho zajímavého o ochotnickém životě v cizích zemích, o jeho organizaci i úrovni. „24 minut na jevišti v Monte Carlu“, reportáž uveřejňovaná v Amatérské scéně, přinesla sebou i srovnání s organizací našich festivalů. Jsou to zkušenosti diváků, nerozpracované; čekáme na jejich shrnutí. Jejich analýza, zobecnění v našich podmínkách je třeba, nemají-li zážitky a poznatky účastníků zahraničních zájezdů zůstat pouhou zajímavostí, atraktivním příspěvkem v časopise. S tím jak se rozrůstají informace o světě v tisku, musí růst i informace o zahraničním divadle, jeho problémech. Už brzy zevšední fotografie pařížských neónů, amerických mrakodrapů, zveřejněly by i reportáže, glosy a pouhé zprávy ze zahraničního amatérského života.

Stálé opakování je vždycky nebezpečné; i my opakujeme často. Vydávají se nejruznější metodické příručky opisující známé i neznámé. Mluvíme o diferenciaci amatérského divadla typologií souborů, různých předpokladech pro amatérskou práci. Máme však také diferencované metodické příručky schopné být učebnicí některých závažných úseků vzdělávání amatérů? Otázka je mnohá, ale ty dvě, shora uvedené, nejsou okrajové. Už proto, že působí jako jeden z důležitých činitelů ve vývoji a formování amatérské práce u nás.

O ČEM MLUVIT

V Klubu mladých amatérů jistě o malých divadlech, o malých formách a jejich přestupu na formy větší a největší.

Co platilo včera pro soubor malých forem neplatí už dnes pro týž tvůrčí kolektiv, který se pustil do „velkého“ divadla. Představení z poezie, báje, aforismů, skečů a scének je nápadité, přináší podněty, získává diváky. Pustí-li se amatéři do komedií plných klasiků, bývají často ochuzeni o důležité divadelního spolutváře — o potlesk.

Kde jsou příčiny těch pronikavých proměn ve výsledcích práce jedné a téže party lidí?

„Amatérská neoficiálnost a „příležitost“ má vždycky zvláštní kouzlo. Je zdrojem osobitého estetična: estetična naivní mladosti, improvizací lehkosti a jisté bohémské ledabyllosti a velkorysosti, která v plném zaujetí myšlenkou a potřebou sdělení okázale pohrdá vnějšími prostředky. Spíš než slavnostnímu stánku podobají se malá divadla dílně či ateliéru, kde je divákovi dovoleno nahlédnout do tvůrčího procesu. Intimita a upřímná otevřenost diváka nutí, aby mnohé nedostatky nejen odpouštěl, ale aby je dokonce přijímal jako specifický umělecký rys. Divák je zde postaven tak trochu dovnitř umělecké tvorby, ne až před její definitivní výsledek. Nežádá teď svrchované připravenou iluzi. „Nehotovost“ má pro něj naopak přitažlivost skicy a díla teprve chystaného, dává mu dokonce míčky právo podílníka a spoluautora“, říká Jan Grossman.

Dokážeme v našich představeních vtáhnout diváka do života divadelního představení jako spoluautora?

Jsou i naše představení dílnou, ateliérem? Nepředvádíme jen konvenční klisovitě zboží, nanejvýš zabalené do pozlátka několika řemeslných poznatků?

Neuniká z našich „velkých“ divadelních představení improvizací lehkost, velkorysost, plně zaujetí myšlenkou?

HESLO HRONOV OTTŮV SLOVNÍK NAUČNÝ

Hronov nad Metují — starobylé město v Čechách po obou březích Metuje, v hejtmanství Novoměstském, okresu náchodském. Má 193 domů, 2.258 občanů, kostel, faru, pětitřídní školu, četnickou stanici, lékárnu, poštu s telegrafem, železniční stanici rakousko-uherské státní dráhy (Choceň, Broumov, Mittelsteine), obcanskou záložnu, přádelnu na bavlnu a přízi, tkalcovnu, cihelnu, barvírnu a mlýn. Poblíž města minerální pramen Kyselku, pískovcové lomy a ložisko uhlí. Znak modrý štít, v něm stříbrné sousoší. Jméno Hronov dostalo město po svém zakladateli Hronovi z Náchoda (1241—1289). Dříve slul též Hronov nad Bílou H., kterýžto vrch jižně od něho leží. Hronov přislušel ke hradu Náchodu, jakož podací kostelní patřilo držitelům Náchoda.

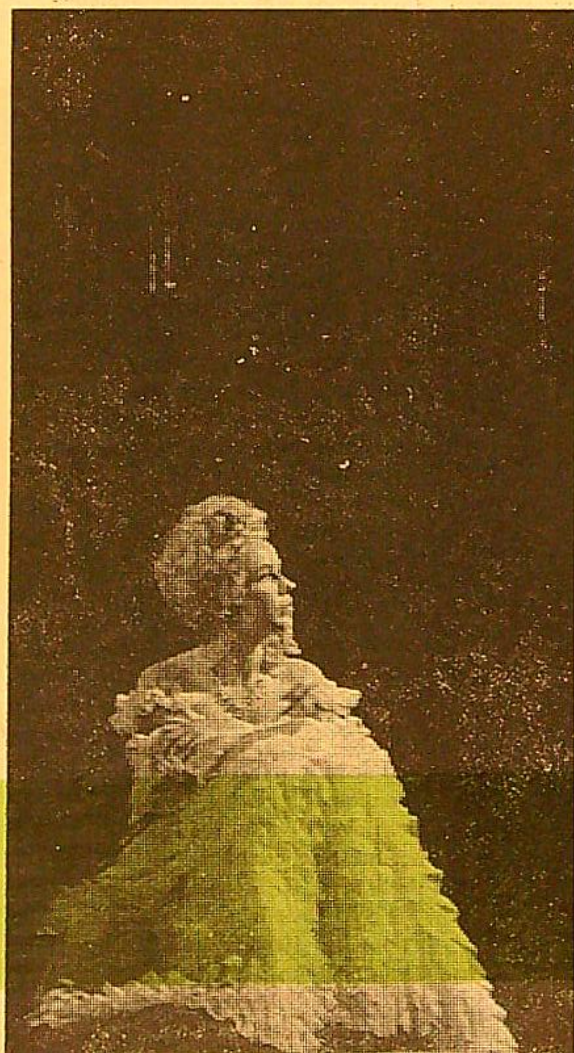
Také se tu připomíná na počátku 15. stol. manský statek s tvrzí, na níž seděli Matěj z Večkovy (1422), Evan ze Žampachu (1437), Vaněk z Nosalova (1456), ale se službou ke hradu Náchodskému. V roce 1427 táhli přes H. Slezáci, aby se v jeho blízkosti utkali s Husity. Za války 30leté byl Hronov od Švédů vypálen (1659). Roku 1742 svedena tu bitva mezi císařskými a Prusy. H. je rodištěm sp. Jirásků.

DNES měli novináři první besedu se členy štábu a pracovníky MěstNV v Hronově. Na pořadu bylo zajímavé téma — historie Jiráskových Hronovů a organizační a programová příprava 36. JH. Besedy budou každý den v 9 hodin v Sokole a novináři se mohou setkat s řadou představitelů kulturního života Východočeského kraje, zahraničními návštěvníky, pracovníky ÚDLUT a divadelními odborníky.

DNES uvidíme večer na malém pódii ukázkou práce filmových amatérů z blízkého Vysokova. Osvětová beseda je pořadatelem každoroční filmové přehlídky, která je známá v celém kraji.

DNES bude opět od 17 hodin otevřen Klub mladých v Jiráskově divadle. V intimním příjemném prostředí je možno v klidu posedět, občerstvit se. Hronov tak získal další, dobře vyřešený prostor pro oddech návštěvníků festivalu.

DNES mají patronát: Sdružený závodní klub Nové Město, Jednotný klub pracujících Broumov a JZD Nahořany. Obě kulturní zařízení přinášejí řadu ukázek z práce svých souborů. JZD Nahořany připravuje originální večerní besedu se souborem. Ale o tom nesmí ještě soubor vědět žádné podrobnosti, proto je taky nebudeme prozrazovat.



V neděli měli novináři smůlu na všech frontách. Tiskařské šotky, překlapy řádily opravdu všude. Zahájil to v sobotních nočních zprávách Čsl. rozhlas, který oznámil, že byl zahájen 3. Jiráskův Hronov. Ráno opět Svobodné slovo oznámilo svým čtenářům, že byl zahájen XXVI (!) Jiráskův Hronov. I my jsme byli „solidární“ se svými kolegy a vytrvale tiskli ZK MAJ Hronov místo správného MAJ (Místra Aloise Jirásky). A tak se omlouváme všem čtenářům, ale v neděli jsme měli opravdu smůlu.

JIRÁSKOVO DIVADLO

15.00

18.00 Alois Jirásek:

20.30 LUCERNA

Divadelní soubor KD ROH Hradec Králové

23.00 Beseda patronů se souborem —
malý sál a Klub mladých

ZK MAJ SLÁVIE

21.00 Společenský večer po večerním představení

14.00 Diskuse poroty 36. JH se souborem
OB Bratislava - Nivy o inscenaci Mandragory

PÓDIUM V PARKU

velké pódium:

18.00 koncert tanečního orchestru
SZK Nové Město n. Met., řídí F. Martinek

malé pódium

20.00 Malý taneční orchestr JKP Broumov
Divadelní monology LDS JKP Broumov
Amatérský film OB Vysokov
Národní písně — zpívá s. Szolkovycová

ZPRAVODAJ 36. JH. VYDÁVÁ ŠTÁB 36. JH. REDAKCE:
PETR PRŮŠA, ALICE ŽIDLICKÁ, LADISLAV RYBIŠAR.
FOTOGRAFIE: JIŘÍ PRAŽÁK. TISKNE MTZ 413 - PRO-
VOZ HRONOV. N-05*6497

DNES